

Utbildningsinspektion i grundskolan Midgård och förskolan Björkhäll

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av Röstånga rektorsområde

Röstånga rektorsområde	Antal barn/elever
Grundskola	126
Förskoleverksamhet	50
Skolbarnsomsorg	42
Förskoleklass	17

Utbildningen vid skolan omfattar förskoleklass till och med årskurs 6. I anslutning till skolan finns fritidshem och Björkhålls förskola.

Förskolans och skolans barn, elever och pedagogiska personal arbetar i tre arbetslag – ett arbetslag finns för förskolan, ett för F-2 och ett för 3-6.

Ungefär hälften av eleverna åker skolskjuts till skolan.

Skolan är nyrenoverad och tillbyggd i flera omgångar. Ursprungsbyggnaden är från början av förra seklet. Inom skolan ligger ett välutrustat bibliotek med kulturhall. Biblioteket är också närsamhällets folkbibliotek.

Björkhålls förskola ligger i en äldre byggnad tvärs över gatan. Runt byggnaderna finns natursköna grönområden vid foten av Söderåsen.

Genomförandet av inspektionen i Röstånga rektorsområde

Skolverket sände den 27 april 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Midgårdsskolan i Röstånga rektorsområde har bestått av undervisningsråden Anita Lindholm och Sonja Arnman. Besök i Röstånga rektorsområde genomfördes den 6-7 oktober 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Midgårdsskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Röstånga rektorsområde genomfördes formella intervjuer med rektorn och representanter för elevvård, övrig personal, lärare, elever, föräldrar med barn i skola och förskola samt ledningsgruppen. Lektioner i de flesta klasser besöktes. Under besöket fördes också informella samtal med barn, elever och personal.

Vid besöket hade Svalövs kommun en kulturvecka och inspektörerna tog del av en föreställning, ”Hela skolan sjunger”, där elever framförde sång och musik i bibliotekets kulturhall.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Rektorsområdet präglas av en trygg anda med vänliga elever. En enkät genomförs årligen och det senaste resultatet visar att de flesta trivs och känner sig trygga i skolan. Det förekommer lite ”små-ret” och tråkningar mellan eleverna men någon mobbning är mycket ovanlig idag. Inspektörerna bedömer att eleverna är artiga och hjälpsamma.

Skolan har en god utemiljö och det är lätt att se vilka barn som går ensamma. Skolmorfar och skolvärd är alltid ute med barnen. Även pedagogisk personal är ute på raster med extra många elever. Pojkar och flickor får alla vara med och leka och ganska många flickor är med och sparkar fotboll.

Pojkar tillåts ta större plats och de hörs mest. Personalen tror att det är en omedveten handling att de behandlar pojkar och flickor olika. Pojkarna är gynnade när det gäller inköp av materiel till exempel fotbollar. Flickorna har inga riktigt bra förslag på vad de vill ha. De vill ofta vara inne och sitta och mysa med varandra. Men pojkar och flickor leker också mycket tillsammans.

Personalen menar att de yngre eleverna har tagit till sig goda normer. De vet hur de skall uppför sig mot varandra och vänta på sin tur. De förstår hur andra tänker och kan stå för sina misstag. Skolan har arbetat medvetet med detta. De tar upp och diskuterar när något inträffar. Några elever klarar att ta majoritetsbeslut men inte alla.

Björkhäls förskola

På förskolan råder en vänlig atmosfär. Föräldrarna känner sig trygga när de lämnar sina barn där. Barnen tycker det är roligt att gå dit. Personalen talar med ett barn som gör något fel, så att barnet förstår.

Lekredskap finns i lika stor mängd för båda könen. Pojkar som har större rörelsebehov är det nog för liten plats för, menade någon förälder, men utemiljön är helt suverän för dem. I våras var miljön väldigt stressande med lite personal och stor barngrupp, men man har nu fått en extra resurs och det känns tryggt.

På förskolan får barnen tycka olika och personalen talar också om för dem att det är helt okej att både tycka olika, göra olika saker och att vara och se ut på olika sätt.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att det i rektorsområdet råder en trygg atmosfär och att barn och elever tar ansvar utifrån sina förutsättningar. Skolan bör också fortsättningsvis vara observant på värdegrundsarbetet speciellt vad gäller genusperspektivet.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

I Midgård och Svalövs kommuns skolor är kunskaper, färdigheter och betyg prioriterade områden, vilket framgår av kvalitetsredovisningen för 2003.

Resultat från de nationella ämnesproven i årskurs 5

Nationella prov åk 5	2002	2003	2004
Svenska	59 %	90 %	94 %
Matematik	31 %	98 %	97 %
Engelska	66 %	97 %	97 %

Midgård har de senaste två åren nått ett betydligt bättre resultat på de nationella proven. Går man tillbaka till 1998 års resultat hade 8 procent av eleverna godkänt i matematik för att 1999 ha förbättrats till 55 procent.

När resultaten på de nationella proven var dåliga blev föräldrarna oroliga och skrev ett brev till nämnden om sina farhågor. Kommunen gjorde en omorganisation i Röstånga rektorsområde 2002 samt satsningar i hela kommunen på att förbättra kunskapsresultaten. Barn- och ungdomslyftet för F-6 skolor infördes. I kommunens Kultur- och utbildningsplan är målet för 2004 att 85 procent av eleverna i årskurs 5 skall vara godkända i de nationella proven för att 2006 nå slutmålet med 95 procent godkända.

Enligt kvalitetsredovisningen knäckte 60 procent av nuvarande elever i årskurs 1 läskoden redan i förskoleklassen. Barn- och ungdomslyftet medför bland annat att man arbetar med svenska och matematik dagligen samt att man har daglig läsning i alla klasser och grupper.

Skolan arbetar nu, liksom övriga skolor i kommunen, med en EMS-plan (Engelska, Matematik, Svenska) för att tidigt upptäcka de barn som har svårigheter. Av planen framgår vilka diagnoser, iakttagelser och prov som skall göras varje år för att kontrollera elevernas kunskapsutveckling i de tre ämnena. Rektorn menar att det inte är någon skillnad på pojkars och flickors resultat.

Elever har hört talas om att det finns mål för vad de skall kunna i till exempel engelska och matematik. Målen i vissa ämnen sitter uppsatta på väggen men det är vanligast att man kommunicerar målen muntligt. I förskoleklassen tycker barnen att det är roligt att lära och de som vill får lära sig en bokstav i taget genom att bokstäverna smygs in i leken. Alla intervjuade elever känner till den individuella utvecklingsplanen och hur den används.

Björkhalls förskola

I förskolan sätter man upp bilder och ord på väggen och barnens namn på golvet, så att de får leta upp sitt eget. De som vill lära sig bokstäver kan på lekens väg få försöka, men det finns inget krav på detta.

Barnen lär sig olika färger, de lär sig hur fjärilslarver blir puppor, de läser mycket och har många böcker på avdelningen. Föräldrarna har fått information från biblioteket om vilka böcker som passar vilka åldrar. Personalen övar barnen i kommunikation och i att tala och uttrycka sig inför andra. De har utarbetat en arbetsplan gemensamt med förskoleklassen och satt upp mål, som de arbetar mot, för till exempel logiskt tänkande och för att kunna räkna till 15. Under utveckling och lärande står att förskolan skall arbeta "så att barnen är läs- och skrivförberedda, då de lämnar Björkhäll" samt att strävansmål: är att 50 procent skall "knäcka koden" då de börjar i förskoleklassen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att rektorsområdet på ett kraftfullt och strukturerat sätt har tagit sig an de svaga kunskapsresultaten. Under en följd av år har märkbara förbättringar skett. Eleverna är informerade om de mål som gäller och känner till sin individuella utvecklingsplan.

Enligt läroplanerna har förskola och förskoleklass inte mål att uppnå till exempel barnen skall "knäcka koden", utan istället strävansmål. Verksamheterna bör anpassa sina målbeskrivningar så att det framgår att det inte handlar om mål att uppnå.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Rektorsområdet arbetar aktivt för att skapa en god arbetsmiljö. Man har en policy för normer och värden – "Växa i vishet genom etisk fostran och fostran till ett demokratiskt tankesätt".

Skolans handlingsplan mot kränkande behandling tar upp förebyggande insatser såväl som personalens förhållningssätt och tillvägagångssätt i akuta fall. I det förebyggande arbetet ingår gruppövningar, iakttagelser och information till alla.

Gruppen MMK (Midgård Mot Kränkande Handling) är en personalgrupp som arbetar mot kränkningar. Så gör också kompisgruppen, som består av två elever från varje klass. Skolvärd och rektor tar ansvar för att kompisgruppen träffas två gånger i månaden.

Rektorsområdet har en jämställdhetsplan som belyser genusperspektiv och olika individers ställning oavsett kön. Planen handlar om attityder och att bearbeta sina egna uppfattningar. Ansvarig för planen och för utvärderingen av den är "Enheten för etik och emotionella behov", som är en funktion inom skolan (beskrivs närmare under avsnitt 5).

Föräldrarna bereds möjlighet till delaktighet och information genom bland annat föräldramöten, informationsbrev och skolans hemsida. Uppslutningen på föräldramötena har blivit bättre senaste året.

Via lokala rådet har föräldrar från både skola och förskola fått fortbildning i etik vid fyra föräldramöten. Cirka 80 procent av föräldrar har deltagit och det har varit mycket uppskattat.

"Voice Steam" är ett informations- och debattblad från rektorn till föräldrar m fl. Föräldrar kan lätt ta direktkontakt med rektorn, som de upplever lyssnar och har tid för dem.

Samverkan med föräldrarna sker också genom lärarnas mentorssamtal som genomförs minst en gång i månaden. Rektor, personal och föräldrar är överens om att delaktigheten blivit större genom dessa samtal.

Svalövs kommun tog 1996 ett beslut om att i alla rektorsområden införa lokala råd för att skapa utrymme för att öka föräldrarnas inflytande och ansvar. Detta skulle genomföras i tre steg. I steg ett är det lokala rådet ett forum för diskussion och informationsutbyte. I steg två ges tillfälle att lägga fram förslag eller att yttra sig, innan beslut fattas och i steg tre, som är slutmålet, ökar inflytandet genom att rektor eller områdeschef endast får fatta beslut om brukarna tillstyrker.

Det lokala rådet i Röstånga befinner sig på steg ett. Det är, enligt de intervjuade, tveksamt om föräldrarnas inflytande verkligen ökat med införandet av det lokala rådet, eftersom det inte kommer så många på mötena. På senaste mötet kom 16 personer men vanligare är att det kommer cirka sex personer. Kallelse och protokoll läggs ut på skolans hemsida.

Samverkan mellan förskola och skola har påbörjats. Alla lärare på Midgård har någon gång varit i Björkhålls förskola och vikarierat. Att göra studiebesök hos varandra uppmuntras.

Elevråd och klassråd finns. Eleverna tycker att det är viktigt att få vara med och bestämma. De ger förslag på de två elever som skall vara klassens representanter i elevrådet. De har varit med och bestämt matsalens namn – Regnbågen och rektorsområdets trivseregler "Midgård en mötesplats, en arbetsplats, en miljö" har de varit med och utformat. De intervjuade eleverna var eniga om att rektorn alltid lyssnar på vad de har att säga.

En "Kompisgrupp" som skall vara "ögonen" ute på skolgården består av en representant från varje klass. Dessa träffar skolvärd, skolmorfar och rektor var-

annan vecka för att klargöra läget. De har även fått en heldag med kommunens kurator som fortbildning.

På frågan om de får vara med och bestämma vad de skall lära sig menade flertalet av de intervjuade eleverna att de får vara med och styra över vad de skall göra under de så kallade "ÖKA-passen".

Rektorn menade att elevernas delaktighet i undervisningens planering är skolans absolut svagaste punkt. Det gäller exempelvis att alla alltid bör bli tillfrågade och att det skall finnas en diskussion och dialog mellan pedagoger och elever

Björkhalls förskola

Förskolans föräldrar menade att de inte direkt har inflytande över verksamheten i förskolan, men genom den individuella utvecklingsplanen (IUP) får de lite bättre kontroll och struktur. Om föräldrarna tillåter det så följer IUP med barnet in i skolan, vilket förekommer i de flesta fall. Det är sällan att föräldrarna får reda på varför man gör vissa saker men vid utvecklingssamtalet kan de ta upp förskolans målsättning.

De anser att de får mycket information och att det är rektorn som informerar. De menar också att de kan påverka till exempel föräldramöten och hur dessa skall läggas upp. Förskolan har sin egen "mobbningsplan" och barnen är med vid sångstunder i skolan.

Även på förskolan har man mentorssamtal då personalen ringer hem eller man träffas. Konflikthantering förebyggs genom till exempel barnmassage och beröringslekar.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att det råder en både fysiskt och psykosocialt god arbetsmiljö i rektorsområdet, vars information till hemmen är mycket god inte minst genom de täta och regelbundna mentorssamtalen.

Formella råd finns för elevers och föräldrars inflytande men formerna för inflytandet kan utvecklas. Att finna rutiner för elevernas delaktighet i läroprocessen är ett angeläget förbättringsområde för skolan.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

I Midgård finns en policy, VÄXA I VISHET, med mål för lärandet. Mål som att elevernas kunskaper skall leda till insikter kombinerat med social träning, etisk fostran och ett demokratiskt förhållningssätt.

Skolans arbetsplan beskriver hur man skall arbeta. Vad man skall arbeta med framgår av kunskapstavlor för förskoleklass till årskurs 9. På Midgård's egna checklistor för skolans alla ämnen och årskurser prickar man av när eleverna uppnått ett kunskapsmål.

De naturorienterade och samhällsorienterade ämnena benämns VoV (=Världen och Vi). Arbetsområden inom VoV är t.ex. jaget, hembygden, rymden, kartan, Jesu liv, trafiken och teknik. Sång, musik och rörelser tas upp för sig liksom bild, slöjd, idrott och hälsa. Prova på språkval i tyska, franska och spanska finns i årskurs 5.

Barn- och ungdomslyftet innebär för Midgård's del att fokus sätts på "basämnen" genom att eleverna varje dag arbetar med matematik och svenska. Varje dag har eleverna läsning liksom fysisk aktivitet av något slag. "HH" (=Höger Hjärnhalva) innebär att man skall arbeta med kreativitet och skapande inom olika ämnen. Under långa arbetspass kan eleverna i samråd med läraren ta gemensamt avbrott genom "PP" (=Pedagogisk Paus) för att gå ut och röra på sig. Genom reflektioner får de möjlighet att fundera över sitt lärande. I en klass fick eleverna välja vad de ville arbeta med i olika grupper, när de läste stenåldern.

Fritidshemsverksamheten är ofta förlagd ute i naturen. Vid inspektionsbesöket hade en grupp varit ute och plockat löv och svamp, som sedan bearbetades på olika sätt.

I biblioteket finns en särskild hylla "pedagogiska hyllan" med faktaalitteratur och skönlitteratur som bekostas av skolan. Eleverna kan i biblioteket söka fakta och har möjlighet att arbeta med undersökande arbetssätt. Av intervjuerna framkom att tid ofta saknades för att arbeta så.

De intervjuade föräldrar menade att eleverna känner lust att lära men inte alltid när det gäller att göra sina läxor i årskurs 6. Med "ÖKA-tiden" kan de göra uppgifter i skolan så att de slipper att ta med dem hem och det är en bra lösning, tyckte föräldrarna som inte ville att läxorna skall tas bort. "ÖKA-tiden" i årskurs 6 kan delvis användas till att "hinna ikapp", menar lärarna.

Skolan har en kulturprofil som märks inte minst genom det mycket nära samarbetet med biblioteket, som är inrymt i skolan och som lätt görs om till en lokal för kulturevenemang. Den märks också genom dramaövningar, konsertbesök för årskurs F-6. Språksatsning med "pröva på kurser" i tyska franska och spanska finns för elever i årskurs 5. Därtill språkval i hela åk 6 av det språk man tyckt bäst om av tyska, franska eller spanska och eventuellt engelska för den som inte vill välja ytterligare ett språk.

Via de individuella utvecklingsplanerna (IUP) kan föräldrarna följa barnens kunskapsutveckling. IUP finns för varje barn och elev och används som underlag för utvecklingssamtalen. Planen är utformad som en utvecklingstrappa. Föräldrarna känner till skolans mål dels genom IUP dels genom checklistor som skickas hem med mål för varje skolår och ämne. Elever som börjar i Linåkerskolan i årskurs 7 får med sin IUP. För andra elever sparas den i tre år. Därefter förstörs den.

För att tidigt finna barn och elever i behov av särskilt stöd används EMS-planen (se område 2). Utifrån de behov som visar sig fördelas skolans resurser.

Alternativ på åtgärder som förekommer är att ha små klasser, utnyttja lärares "stand by-tid" – då lärare kan hjälpa enskilda elever, hjälp från specialläraren enskilt eller i grupp samt insatser från skolsköterska, kurator eller talpedagog. Om en elev behöver elevassistent ansöks om det från den centrala samordnaren. Om studiestöd på modersmålet behövs ges detta genom att eleverna erbjuds inlästa böcker på band eller att de får extra hjälp av lärare. Behovet avgör insatserna.

Åtgärdsprogram upprättas för barn och elever i behov av stöd. Programmet läggs som bilaga till IUP. Cirka 40 barn och elever är i behov av stöd. För en elev som blivit utredd för autism har det varit svårt att få stöd, menade en förälder, eftersom det fanns utåtagerande barn i klassen. Personal från autismstödet från Lund var på skolan och informerade men det var ändå svårt att få informationen att gå fram till lärarna. För en elev med stamningsproblem gav talpedagogen stöd och problemen avtog. Både föräldrar och lärare menade att det inte finns möjlighet att ge alla elever med behov av stöd det stöd de behöver, eftersom resurserna inte räcker.

För elever från och med årskurs 4 anordnas "stavningsgrupper" på olika nivåer. De elever som genom tester och samtal med läraren har visat sig behöva mer hjälp i stavning får det av specialpedagogen.

Överlämnanderutiner och samverkan finns mellan arbetslag och verksamheter. Även ett strukturerat överlämnande från årskurs 6 i Midgård till årskurs 7 i Linåkerskolan finns. I rutinerna ingår bland annat att Midgård får feedback från Linåkerskolan på de betygsresultat som Midgårds elever presterar, när de lämnar årskurs 9.

Björkhalls förskola

Förskolan arbetar med språklig medvetenhet, logiskt tänkande, skapande verksamhet, Världen och vi, fysiska aktiviteter och beröringslekar. Aktiviteter som stimulerar höger hjärnhalva ingår såväl i förskolans som i skolans verksamhet.

Språkutveckling tränas dagligen genom berättelser och att barnen lyssnar på rim och ramsor. Dessutom tränas ordbilder och ges kännedom om det skrivna ordet. De tränar sig att våga tala eller göra saker inför andra men också att känna till biblioteket.

Barnens logiska tänkande tränas genom problemlösning i vardagen och genom att de sorterar och se eller gör olika mönster och former. Också mätning och symboler ingår i denna träning.

Inom området "Världen och Vi" besöker de en bondgård, vistas i trafiken, samtalar om familj, kamrater, växter, skog och butiker. Barnen får mycket träning i fysiska aktiviteter som att hoppa, gå i trappor, åla sig och springa.

IUP finns även för förskolebarnen liksom åtgärdsprogram för barn i behov av stöd. På Björkhalls förskola finns flera barn som har behov av särskilt stöd. Av dessa behöver några träna språkutveckling och andra logiskt tänkande. Rutiner finns för hur man skall hjälpa dessa barn. De får hjälp av talpedagog och psykolog, som gör fallbeskrivningar och handleder personal.

Föräldrarna menade att 1-3 årsgruppen har mer utrymme i sina lokaler men är också mer ute än de större barnen, som har trånga lokaler. 4-5 årsgruppen har pedagogisk verksamhet inomhus på förmiddagarna och är ute på eftermiddagarna.

Till en början upplevdes Barn- och ungdomslyftet mycket stressande tills personalen hittade sina rutiner för alla momenten. Barn- och ungdomslyftet hjälper dem att få struktur på det som finns i läroplanen. Det har också gjort att de har blivit mer medvetna.

En av förskollärarna deltar i kommunens "läraakademi". Det är cirka 15 förskollärare som samlas en gång i månaden. Arbetet med "läraakademien" har gett en helt annan syn på det logiska tänkandet. Medlemmarna har samlat material och byggt upp idébanker om olika områden. De har fått en timme i veckan för att delta i detta. Deras kunskaper sprids vidare till medarbetarna. Språkutvecklingen tillgodoses på motsvarande sätt genom språkbudsmöten.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att rektorsområdet låter barn och elever pröva olika arbetssätt och arbetsformer för sitt lärande. Genom checklistor och den individuella utvecklingsplanen görs alla medvetna om vilka mål man arbetar mot. Genom tester och diagnoser uppmärksammas tidigt barn och elever i behov av stöd. För att ge det stöd eleverna har rätt till behöver rutinerna emellertid ses över. Specialpedagogens kompetens kan förmodligen tas tillvara på ett bättre sätt.

För barn i förskola och förskoleklass skall verksamhet fokusera på det lustfyllda lärandet och inte mål som eleverna skall uppnå.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskilds rätts säkerhet.

Skolans rektor är utbildad ämneslärare och arbetade innan han blev rektor i Röstånga på Linåkerskolan – Svalövs 7-9 skola. För cirka två år sedan tillträdde han som rektor. Skolan hade då under ett antal år haft oroväckande dåliga resultat på de nationella proven i årskurs 5, vilket nu har förbättrats. Rektorn är väl förtrogen med skolans verksamhet genom så gott som dagliga besök i klasserna. Han är en målmedveten och tydlig pedagogisk ledare, inriktad på resultat. Vid sitt tillträde hade rektorn ingen erfarenhet av förskoleverksamhet men har hela tiden haft ambitionen att sätta sig in i verksamheten bland annat genom besök och genom möte med personal och föräldrar.

Rektorn har alltid sin dörr öppen för elever och föräldrar som behöver hjälp eller har problem. Personalen menar att rektorn tar ett stort ledningsansvar, är engagerad och har många idéer som han driver. Detta kan i vissa sammanhang

upplevas som auktoritärt och att han inte lyssnar på personalen. Tydlighet råder bland alla om vem som är rektor.

I den övergripande visionen poängteras ledarskap på alla nivåer i såväl klassrum som arbetslag och skola. Ett projekt som påbörjades vårterminen 2004 är TAKTPINNEN "Pedagog – med rätt att leda". Det går ut på att läraren är ledare i klassrummet och den som håller i taktpinnen och barnen bör lära sig vad som inte är förhandlingsbart. Projektet bygger på att träna demokratiskt tänkande och jämställdhet och på att ge alla elever en chans att bli sedda.

Rektorsområdet arbetar med kvalitetsutveckling och har för detta organiserat tre grupper - som utgör benen i en triangel. I varje grupp finns representanter för arbetslagen. Triangelns tre ben utgörs av dessa grupper som är "enheten för resultat och utveckling", "enheten för etik och emotionella behov" samt "enheten för primära och sociala behov".

På skolan finns en ledningsgrupp som utgörs av rektorn, arbetslagsledarna och två enhetsledare. Gruppen träffas regelbundet. Arbetslagen har ekonomiskt ansvar för till exempel läromedelsinköp. Arbetslagsledarna besöker lektioner och genomför pedagogiska samtal efteråt med läraren. De har lärt sig ställa undervisningen i fokus och har fått utbildning i att föra pedagogiska samtal.

Kvalitetsredovisningen följer de prioriterade områden som Svalövs kommun bestämt att alla kvalitetsredovisningar skall fokusera på 2003. Dessa tre områden är - Kunskap, färdigheter och betyg, Föräldramedverkan, föräldrainflytande och elevdemokrati samt Samverkan och återkoppling mellan barnomsorg, förskola och skola. Barn- och ungdomslyftets mål och Kvalitetshandboken är utgångspunkter. Kvalitetsredovisningen för 2003 bygger på utvärderingar från förskolan, enskilda samtal med personal, besök i verksamheterna, studier av Individuella utvecklingsplaner, kontakt med föräldrar samt enkäter.

En enkät visade att föräldrarna i arbetslag 2 och 3 var missnöjda med såväl kunskapsinhämtning som social träning. Undantag var föräldrarna i årskurs 6 som var nöjda med kunskapsinhämtning.

Kvalitetsredovisningen har diskuterats i ledningsgruppen. Representanter från ledningsgruppen träffar politikerna en gång om året för att beskriva verksamheten.

En enkät till personalen 2004 visar på att förändrade raster har åstadkommit ett lugnare klimat för eleverna. Mentorssystemet har gett bättre kontakt med föräldrar och elever. Mer fysiska aktiviteter har införts såsom massage, hinderbana och dagliga promenader - för att förbättra elevernas hälsa.

Björkhäls förskola

En enkät har besvarats av föräldrar till barn som är tre år. Denna rörde socialt lärande, trivsel och respekt mellan människor. Enkäten visade stor nöjdhet från föräldrarna – större än personalen hade förväntat sig.

Föräldrarna vänder sig i första hand till förskolans personal, men är medvetna om att rektorn är rektor också för förskolan.

Enligt personalen besöker rektorn förskolan varje morgon och barnen vet vem han är. En gång i veckan hålls husmöte och då deltar rektorn vid behov.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att rektorsområdet har ett tydligt ledarskap och att rektorn är förtrogen med den dagliga verksamheten. Rutiner, strukturer och olika projekt finns för att utveckla kvalitén. Det finns en tydlig arbetsplan med mål för verksamheterna. Genom "Triangelgrupperna" visas på en ambition att fokusera inte bara på kunskaper utan också på sociala och emotionella behov.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

I Midgård benämns elevens val "ÖKA" och visar sig i schemat som lektionspass för alla klasser varje dag. "ÖKA-passen" kan användas till läxläsning, till att ta igen sådant man inte hunnit med men de kan också användas till fördjupning inom olika ämnen. Några elever berättade att de skriver en bok andra att de arbetar med VoV, som de fortsätter med från lektionerna. På fredagarna finns det möjlighet att få lära sig schack. Ingen elev visste vad elevens val innebar. Personalen var osäker på om "ÖKA-passen" var det som i författningarna kallas elevens val.

I årskurs 5 får eleverna pröva på språk - spanska, franska eller tyska. De prövar varje språk under några veckor för att sedan få lättare att välja ett av dem i årskurs 6.

Alla som har rätt till modersmålsundervisning erbjuds detta. Det organiseras av Centralskolans rektor. Finns minst fem anmälningar till samma språk ordnas undervisning i språket. I Midgård deltar fem elever i modersmålsundervisning under läsåret 2004/05. Representerade språk är tyska, danska, spanska och engelska.

Till resor som görs i skolan kan "frivilligt bidrag" ges och det rör sig då om cirka 50 kronor, berättade föräldrarna. Avgifter har förekommit för lägerskola. Den kostade 175 kronor. Man hyrde en lägergård och maten skickades från skolan. Lärare och föräldrar sov över men det var inte obligatoriskt att delta. De elever som inte ville eller kunde delta fick undervisning i skolan, men ingen elev har uteslutits på någon resa eller lägerskola av ekonomiska skäl.

Rektorn har skrivit ett brev till firmor och politiska föreningar i Röstånga om att de kan få sponsra skolan. Motprestationen är att de blir presenterade på skolans hemsida och att de får debattbladet "Voice Steam". På detta sätt har lokala rådet fått in 30 000 kronor att använda till kulturella evenemang, för att

alla elever skall kunna följa med. Skolan har ett samarbete med Malmö symfoniorkester, vilket innebär att de betalar enbart 20 kronor i inträde.

I stort sett ingen elev väljer att gå i skola i grannkommunen längre, vilket var vanligt tidigare. I årskurs 7 väljer dock några elever grannkommunen i stället för Linåkerskolan. Speciellt gäller det elever som genom det får kortare resväg.

Björkhäls förskola

Barnomsorg tillhandahålls för barn 1-12 år. I Röstånga finns enbart Björkhäls förskola att välja på. Allmän förskola erbjuds 4-5-åringar. Alla barn bereds plats i skälig tid. Vid inspektionen fanns ingen kö till förskolan. En assistent sköter intagningen. Förskolan öppnar kl. 06.00 och stänger 18.00. Frukost, middag och mellanmål serveras. Cirka 20 elever väljer att gå i Klubben – skolbarnsomsorg för 10-12-åringar.

I ett informationsblad från rektorn meddelas föräldrarna att förskolan skall vara stängd för studiedag två halva dagar. Dessa dagar måste barnen hämtas senast kl. 12.00. Av intervjuerna framkom att de föräldrar som hade behov av barnomsorg på studiedagarna kunde få det genom att ringa skolan, så skulle man ordna det.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att barnomsorg ges i den omfattning som krävs.

Elevers val måste organiseras på ett sätt som överensstämmer med vad som sägs i de nationella styrdokumenterna. Eleverna skall erbjudas ett allsidigt urval av ämnen och undervisningen skall vara förenlig med kursplanerna.

På Midgård har eleverna fått betala för lägerskola och skolutflykter som skett under skoltid, vilket strider mot författningarnas krav om avgiftsfri utbildning.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

I kommunen finns en fördelning av resurser som ger personalfördelning per barn eller elev. Till detta kommer en verksamhetskostnad med en fast summa per barn och elev. De så kallade "Wärnerssonpengarna" eller personalförstärkningsresursen ger för Midgård 2,1 tjänster för 2004.

I rektorsområdet finns en resursfördelning som ger 550-600 kr per elev i arbetslag 2, 650-700 kr per elev i arbetslag 3. Slöjd får 200-250 kr per elev.

En kompetensutvecklingsplan är framtagen inom "Mål 3". Resursen är inriktad på fyra områden – barn med särskilda behov, höger hjärnhalva, IT samt ett test för att lära känna sig själva som ledare. Plan för varje medarbetare finns inom mål 3 och för 2004. Personalen berättar att de får anmäla sig till olika utbildningar till exempel IT, Barn med behov av särskilt stöd, Utåtagerande barn,

Språkutveckling och Massage. Samtliga medlemmar i ledningsgruppen har fått utbildning i att leda samtal för att kunna föra professionella pedagogiska samtal.

Skolan har bra och ändamålsenliga lokaler. Förskolans är inte lika bra. Där är trångt – speciellt för den stora barngruppen 4-5 åringar på övervåningen. Skolan satsar på små klasser. Målet är 22 elever per klass.

Datorer finns i rimlig omfattning och alla datorer skall vara nätanslutna. Det finns god kompetens på skolan när det gäller datorer.

Biblioteket och bibliotekariesursen är mycket uppskattat på skolan. Det är en stor tillgång för hela verksamheten och ligger i centrum för den. Eleverna tycker att det finns bra böcker och läromedel på skolan. Biblioteket kan lätt göras om till aula för kulturevenemang till exempel "Hela skolan sjunger". Matsalen ligger i anslutning till biblioteket och även den kan utnyttjas på ett aktivt sätt i skolans verksamhet.

Kommunen har låtit utbilda fyra didaktiker. Didaktikerna tjänstgör på kommunens alla skolor genom att ta på sig didaktiska uppdrag för lärare som anmält intresse. Två av lärarna på Midgård är didaktiker. Att Midgård har två didaktiker påverkar det pedagogiska klimatet positivt vid samtal och möten. Didaktikerna har i sin "fortsättningsutbildning" vårterminen 2004 gjort två forskningsrapporter. Den ena av Midgårds didaktiker observerade då samtal mellan lärare och elev medan den andra undersökte genusperspektiv i två klasser.

Björkhalls förskola

Björkhalls förskola har fyra avdelningar och varje avdelning har minst en förskollärare och en barnskötare. I 4-5-årsavdelningen fanns vid inspektionen endast en förskollärare på grund av graviditetsvikariat samt två barnskötare – normalt skall det finnas två förskollärare och en barnskötare.

Det är cirka 10 barn i 1-3-årsavdelningarna och 22 barn i 4-5-årsavdelningen. De äldre barnens lokaler finns på övervåningen med en lång trappa upp. Rummen är små och instängda men personalen trivs med de små rummen där det är lätt att göra smågrupperingar för lek - även om luften inte är så bra. Ibland är det för hett och ibland för kallt. Huset är inte från början tänkt att vara förskola. Det har varit både kommunhus och bibliotek tidigare. Personalen har problem med telefonerna. När de skall ha sina mentorssamtal, finns ingen plats att sitta vid.

Eftersom personalen arbetar strukturerat och professionellt, flyter verksamhet bra. Föräldrarna påpekade att de tycker att det är trångt för barnen och att de antagligen inte går ut så mycket som de borde, eftersom det är besvärligt att ta sig ut.

Personalen har bland annat varit på föreläsningar om barn och stress, utevistelse, barn med beteendestörningar, sekretess samt barns sång.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att lokaler för skolans del är ändamålsenliga och av mycket god kvalitet. Speciellt vill inspektörerna framhålla biblioteket som en föredömlig resurs i skolan liksom bibliotekariens tillgänglighet för eleverna.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Midgårds rektorsområde övergripande är av mycket god kvalitet. Undervisningen bedrivs i en lugn och trygg atmosfär. I skolan har kunskapsresultaten avsevärt förbättrats sedan några år tillbaka. Både inomhus- och utomhusmiljön är för skolans del av mycket god kvalitet. Inspektörerna vill särskilt lyfta fram bibliotekets centrala roll i rektorsområdets verksamhet.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- elevernas inflytande över sitt eget lärande,
- arbeta så att det lustfyllda lärandet och inte kunskapsmål styr verksamheten i förskola och förskoleklass,
- rutinerna för specialpedagogens arbete med elever i behov av stöd så att hela kompetensen tas tillvara samt
- fortsatt arbete med skolans värdegrund.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Särskilt stöd ges inte till alla elever som har behov av det (5 kap. 4 § grundskoleförordningen).
- Avgifter för lägerskolverksamhet och skolresor har förekommit vilket strider mot att all utbildning i grundskolan skall vara avgiftsfri för eleven (4 kap. 4 § skollagen).
- Följa författningarnas krav angående elevens val (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Datum	Ort
2005-03-11	Lund

Anita Lindholm

Sonja Arnman